

Registrering - og afregistrering - af gravminder

Juridisk Afdeling i Aalborg, Aarhus og Viborg stifter har udarbejdet denne vejledning, der beskriver reglerne for registrering - og afregistrering af gravminder - og hvilke forhold, menighedsråd skal være særligt opmærksomme på.

Visse steder er der indsat henvisninger (links) til lovgivningen med angivelse af, hvilken bestemmelse i loven, der er relevant. Af hensyn til læsevenligheden, er henvisningerne ikke angivet med andet end paragrafnummer.

Til slut i dokumentet er der en oversigt over det fulde regelsæt, der er henvist til.

Indhold

1. Registrering af gravminder	1
1.1. Kirkeministeriets vejledning	2
1.2. Processen	2
2. Afregistrering af gravminder	3
3. Hvis du vil vide mere	4
4. Hjælp og vejledning	4

1. Registrering af gravminder

Denne vejledning kan benyttes af menighedsråd, som overvejer at få registreret et eller flere gravminder på kirkegården som bevaringsværdige. Vejledningen indeholder en beskrivelse af hvornår et gravminde kan anses for at være bevaringsværdigt, ligesom vejledningen indeholder en beskrivelse af proceduren ved ønske om registrering af gravminder.

Et gravminde skal alene registreres som bevaringsværdigt, hvis det ud fra en saglig vurdering og efter anvendelse af udvælgelseskriterierne må anses for at være et gravminde, som bevarer mindet

om fortjenstfulde mænd og kvinder, eller som i øvrigt af kunstneriske, kulturhistoriske eller andre grunde må anses for særlig bevaringsværdigt (§ 20).

Selv om et gravminde som udgangspunkt opfylder ét eller flere af udvælgelseskriterierne, bør det overvejes, om registrering bør finde sted, hvis gravmindet er i en sådan stand, at det adskiller sig væsentligt fra den tilstand, gravmindet var i, da gravmindet blev placeret på kirkegården, eller hvis gravmindets kulturhistoriske værdi ikke længere er til stede. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en sten eller et gitter er stærkt eroderet, eller en inskription ikke længere kan tydes m.v.

Forinden der udarbejdes forslag til registrering, kan menighedsrådet ved provstesynet anmode om bistand til vurdering af, hvilke af de på kirkegården opbevarede gravminder, der er utvivlsomt ikke-bevaringsværdige.

1.1. Kirkeministeriets vejledning

I [Kirkeministeriets vejledning om registrering af gravminder m.v.](#) beskrives de udvælgelseskriterier, som bruges ved udarbejdelse af forslag til registrering af gravminder og til brug ved selve registreringen. Udvælgelseskriterierne er som følger:

- Gravminder, hvis udsmykning er af særlig interesse, kan anses for at være bevaringsværdige:
En sådan udsmykning kan fx være relieffer, figurer, portrætter eller symboler, som er udtryk for tidligere tiders smag og idealer, og som derfor kan have kulturhistorisk interesse.
- Gravminder med inskriptioner af usædvanlig og særlig bemærkelsesværdig karakter kan anses for at være bevaringsværdige:
Det er ikke muligt at angive nærmere retningslinjer for, hvornår en inskription må betegnes som værende af usædvanlig og særlig bemærkelsesværdig karakter.
- Gravminder udført af anerkendte kunstnere, eller som har særlig kunsthistorisk interesse, kan anses for at være bevaringsværdige:
Et eksempel kan være gravminder, som i sin tid var udtryk for en nyskabelse, og som har dannet forbillede for senere massefremstillede gravminder have kulturhistorisk interesse
- Gravminder, som bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder kan anses for at være bevaringsværdige:
Der kan være tale om en særlig bemærkelsesværdig indsats inden for kunst, videnskab, erhvervsliv, i offentlig tjeneste eller på anden måde.

1.2. Processen

Hvis menighedsrådet vurderer, at et eller flere gravminder på kirkegården kan være bevaringsværdige - ud fra ovenstående beskrivelse - følges denne proces (§§ 30-31):

Trin	Hvem?	Hvad?
1	Menighedsrådet	Menighedsrådet udarbejder et forslag med en beskrivelse og en begrundelse for ønsket om registrering, gerne ledsaget af fotos af gravmindet.
2	Menighedsrådet	Menighedsrådet fremsender forslaget elektronisk til den af kulturministeren udpegede sagkyndige*.
3	Den sagkyndige	Den sagkyndige foretager en museumsfaglig vurdering af det fremsendte. Hvis det skønnes nødvendigt, kan den sagkyndige

		beslutte at foretage besigtigelse af gravmindet. Menighedsrådets tilstedeværelse er ikke påkrævet ved en sådan besigtigelse.
4	Den sagkyndige	Når den museumsfaglige vurdering er afsluttet, returnerer den sagkyndige forslaget til menighedsrådet med påtegning om, hvorvidt gravmindet bør registreres.
5	Menighedsrådet	Menighedsrådet fremsender herefter forslaget med den sagkyndiges påtegning til provsten.
6	Provsten	Registrering af gravminder på provstiets kirkegårde foretages i forbindelse med provstesynet. Registreringen sker ved, at synet i kirkegårdsprotokollen noterer registreringen ved det pågældende gravsted.
7	Provsten	Provsten foranlediger, at der tilgår menighedsrådet og den af kulturministeren udpegede sagkyndige meddelelse om registreringen.

Korrespondance vedrørende forslag om registrering arkiveres hos henholdsvis den af kulturministeren udpegede sagkyndige, menighedsrådet og i provstiets journalsystem.

*Den af kulturministeren udpegede sagkyndige er i praksis det lokale museum. Find det lokale museum via dette link (se liste under kortet): [Ansvarsområder og kontakt \(slks.dk\)](#).

2. Afregistrering af gravminder

Når et gravminde ikke længere skønnes at udgøre en pryd for den pågældende kirkegård, og det ud fra en samlet vurdering ikke længere repræsenterer en kulturhistorisk værdi, kan det afregistreres.

Afregistreringen foregår efter samme principper, som når et gravminde registreres som bevaringsværdigt ([§§ 30-31](#)):

Trin	Hvem?	Hvad?
1	Menighedsrådet	Menighedsrådet udarbejder et forslag med en beskrivelse og en begrundelse for ønsket om afregistrering, ledsaget af mindst to fotos af gravmindet – ét nærbillede og ét billede, der viser gravmindets næromgivelser.
2	Menighedsrådet	Menighedsrådet fremsender forslaget elektronisk til den af kulturministeren udpegede sagkyndige*.
3	Den sagkyndige	Den sagkyndige foretager en museumsfaglig vurdering af det fremsendte. Hvis det skønnes nødvendigt, kan den sagkyndige beslutte at foretage besigtigelse af gravmindet. Menighedsrådets tilstedeværelse er ikke påkrævet ved en sådan besigtigelse.
4	Den sagkyndige	Når den museumsfaglige vurdering er afsluttet, returnerer den sagkyndige forslaget til menighedsrådet med påtegning om, hvorvidt gravmindet bør afregistreres.
5	Menighedsrådet	Menighedsrådet fremsender herefter forslaget med den sagkyndiges påtegning til provsten.

6	Provsten	Afregistrering af gravmindet på provstiets kirkegårde foretages i forbindelse med provstesynet. Afregistreringen sker ved, at synet i kirkegårdsprotokollen noterer afregistreringen ved det pågældende gravsted.
7	Provsten	Provsten foranlediger, at der tilgår menighedsrådet og den af kulturministeren udpegede sagkyndige meddelelse om afregistreringen.

Korrespondance vedrørende forslag om afregistrering arkiveres hos henholdsvis den af kulturministeren udpegede sagkyndige, menighedsrådet og i provstiets journalsystem.

*Den af kulturministeren udpegede sagkyndige er i praksis det lokale museum. Find det lokale museum via dette link (se liste under kortet): [Ansvarsområder og kontakt \(slks.dk\)](#).

3. Hvis du vil vide mere

[Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016](#)
[Bekendtgørelse nr. 1172 af 19. september 2016 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde](#)
[Vejledning nr. 9682 af 10. september 2014 om registrering af gravminder m.v.](#)

4. Hjælp og vejledning

Har menighedsrådet eller provstiudvalget brug for hjælp og vejledning, er der mulighed for at kontakte det lokale stift:

Aalborg Stift
 Thulebakken 1
 9000 Aalborg
 Telefon: 98 18 80 88
 E-mail: kmaal@km.dk

Viborg Stift
 Domkirkestræde 1
 8800 Viborg
 Telefon: 86 62 09 11
 E-mail: kmvib@km.dk

Aarhus Stift
 Dalgas Avenue 46
 8000 Aarhus C
 Telefon: 86 14 51 00
 E-mail: kmaar@km.dk